

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Debreczen sz. kir. város polgármes- terének jelentése az 1904-ik évről.

(Folytatás.)

Utoza	Terület m ²
Kórház-	16-42
Hadház-	11-76
Bem József- és Ajtó-	8-00
Bethlen-	48-99
Bundi-	4-83
Hatvan-	88-41
Mester-	9-25
Csokonai-	66-20
Garay-	30-00
Hajó-	48-08
Tanító-	25-05
Kar-	59-40
Csap-	41-64
Pásti-	94-36
Pásti-	26-00
Jókai-	75-40
Hortobágy-	60-80
József k. h-	42-97
Arany János-	2-00
Széchenyi-laktanyánál	10-15
Miklós-	53-39
Nemzetőr-	11-88
Erzsébet-	101-95
Sziv-	30-60
Vörösmarty-	7-80
Homokkert-	6-75
Petőfi-tér	63-64
Teleki-	109-28
Szent-Anna-	97-57
Attila-tér.	4-00
Timár-	9-00
Domb-	11-50
Nap-	5-40
Kandia-	433-79
Méliusz-tér	7-70
Pacsirta-	3-00
Rakovszky-	13-00
Egyház-tér	189-18
Piacz-	22-78

Együtt: 2346-41

Kavicsos ut kavicsolva és gőzhengerrel hengerezve
lett: a Fűvészkert-utcán 125 méter hosszan. Csapó-utcán

1350 m. Burgundián 200 m. Hatvan-utcán 820 m. Raktári-
uton 230 m. Simonyi-uton és Nagyerdön 900 m. *Összesen*
3625 folyó méter hosszan 20,660 négyszögöl méter terü-
leten.

Az előzőévi *salakolási* munka folytatására salak és
agyagkeverékkel feltöltött a mérnöki hivatal a külső vásár-
térnek az Arany János-utca és Miklós-utca közt eső 2
főburkolat közt eső középterületet és így a vásártér ren-
dezés Széchenyi- és Miklós-utca közt eső részen teljesen
bevégeztetett.

A város külterületén levő utakon történt *építkezé-
sekről* a következőket jelentem:

1. A monostorpályi-uton épült 422 folyó-
méter hosszan... .. 1771-45 m.
2. A 38. számú kishegyesi 0-165 kilo-
méter... .. 662-00 m.
3. A szoboszlói-ut III. ágán 0-145 ... 826-50 m.
4. A lelenczház melletti 1531. sz. uton
0-330 1644-62 m.
5. A kis hadházi-uton (5. sz.) 0-057 ... 324-90 m.

Összesen: 1-120 kilom. hosszan 5229-47 m.

Ugyancsak a város külső utjain új *beton átereszt*
épült a 3-ik sz. vasuti uton, a 6., 7., 9., 31., 120. és 154.
számú törvényhatósági utakon, összesen 7 helyen.

Új *fahid* 1 esetben készült. Ezenkívül javítva lett
19 átereszt, 1 hid és 3 téglá átereszt. Alapzatos kavicsos
ut kavicsolva és hengerezve lett:

A szoboszlói-ut főágán 1-840—2-550 kilométer közt.

A szoboszlói-ut IV. ágán 30 méter.

A 99. sz. ut elején 0—0-250 km. közt.

Ujvárosi-ut 2-375—3-032 km. közt.

Böszörményi-ut 0 - 0-200 km. közt.

Hadházi-ut 4-100—5-500 km. közt.

Vámospécsi-ut 3—500 és 7—8-00 km. szakaszon.

Új *agyagos ut* építettett a sámsoni-ut 3-84—5-00
km. szakaszán.

Agyagos ut javítottott a sámsoni ut 2-810—3-840
km. szakaszán és 5—6 1/2 km. közt.

A törvényhatósági utak közül, a város belsején át-
vonuló részeket nem számítva, *ki van építve* 32-604 kilo-
méter; *kiépítellen* 694-999 km.; így tehát az *összes ki-
épített és kiépítellen ut* 727-603 kilométer.

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának a törvényhatósági közutaknak 1904 évi építési, kezelési és fentartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételekről szóló záró-számadása.

Rovat	A bevételek részletezése, illetve a rovat megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a múlt év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	A) Valódi bevétel:										
I.	Vámbevételek	180	—	60	—	240	—	60	—	240	—
II.	Gyümölcsözőleg elhelyezett tőkepénzek és értékpapírok kamatai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	Helyi érdekű vasutak részv. oszt. és kamata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV.	Községeknek az átkelési utzakaszra hozzájár.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.	Uti kiadások fedezeti alapj. jöv. és köv.	—	—	755	34	755	34	—	—	—	755
VI.	Bírság pénzek	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—
VII.	Különféle bevételek	—	—	49	44	49	44	—	—	—	49
VIII.	Természetbeli lerovásból várható fedezet	—	—	—	—	—	—	1455	—	—	—
IX.	Az utadó és pedig:										
	1. a 3 kézi napszám utadó minimumok összege	83224	14	114929	97	198154	11	105,976	47	97,569	61
	2. az 1 igás napszám utadó minimumok összege	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	3. a százalék szerint fizetőkre kivetett utadó összege	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X.	Miniszteri segélyösszeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	A valódi bevétel összege:	83,404	14	115794	75	199098	89	107,551	47	98,614	39
XI.	B) Számlási térilvények.										
	C) Hitel és pénztári műveletek:										
XII.	Visszafizetett cselekvő tőke	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIII.	Kölcsön vett terhelő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Hitelművelési bevételek összege:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	D) Átfutó bevétel:										
XIV.	Felvett előlegek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XV.	Visszatérített, illetve visszanyert előleg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XVI.	Idegen pénzek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Átfutó bevételek összege:	83,404	14	115794	75	199198	89	866,681	47	98,614	39
	A) B) C) és D) alattiak mindössze:	—	—	919	56	919	56	919	56	99,533	95
	Pénztári maradvány 1903 végén:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összes bevétel:	83,404	14	116714	31	200118	45	131.628	26	99,533	95

Rovat	A kiadások részletezése illetve a rovatoknak megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a múlt év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		Kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	Valódi kiadások:										
I.	Személyi járandóságok	—	—	14,131	20	14,131	20	14,631	20	14,131	20
II.	Dologi kiadások	—	—	2,240	—	2,240	—	2,240	—	2,240	—
III.	Utóépítés, fentartás stb.	3,360	—	31,850	04	35,210	64	40,305	14	35,210	64
IV.	Új utak építése	21,743	20	47,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
V.	Hitel és pénztári művelete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI.	Átfutó kiadások	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	21,743	20	97,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
	Pénztári mar. 1904-ről	—	—	359	42	359	42	138,213	66	359	42
	Összes kiadás	21,743	20	97,790	75	119,533	95	130.028	30	99,533	96

Debreczen sz. kir. város lörvényhatósági utadó alap-
jának 1994. évi zárószámadata.

Kiadási tételek		kor.	f.
I. Személyi járandóságok	...	13,931	30
II. Dologi kiadások	...	2,240	—
III. Utóépítés, fentartás és felügyeleti költs.	...	35,210	04
IV. Új utak és hidak építése	...	15,890	97
V. Vasuti állomások utjai építésére és fentar.	...	—	—
VI. Helyi érdekű vasutak létesítés. és támog.	...	16,766	40
Átvitel:		84,038	71

Kiadási tételek		kor.	f.
Áthozat:		84,038	71
VII. Utalapot terhelő egyéb kötelezettsé. és tar.	...	14,657	59
VIII. Előre nem láthatókra	...	278	33
IX. Gyümölcsözőlég elhelyezett pénzek	...	—	—
X. Visszafizetett terhelő tőke	...	—	—
XI. Visszafizetés mellett adott előlegek	...	—	—
XII. Felvett előgek visszatérítése	...	—	—
XIII. Idegen pénzek	...	—	—
XIV. Pénztári maradvány 1904. végén	...	359	42
Végösszeg		99,534	05

Debreczen sz. kir. város világítási vállalatának 1904. évi mérlegszámlája.

Tartozik	Összeg		Követel	Összeg	
	korona	fill.		korona	fill.
Pénztár számla	19,768	63	Tartalék	15,000	—
Debreczeni első Takarékpénztár számla	9267	40	Légszeszgyár értékcsökkentése	200,533	69
Alföldi Takarékpénztár számla	8187	14	Balogh Mihály munkás-segélyalap	267	40
Óvadék	3090	61	Többek számlája	3090	61
Légszeszgyár	457,875	95	Debreczen sz. kir. város számlája	—	—
Légszeszmérő kölcsönbére	22,369	15	a) világítási alapítvány	388,756	53
Légszeszberendezés kölcsönbére számla	1028	63	b) takarékpénztári kölcsön	160,600	—
Irodaberendezés számla	1000	—	c) 1904. évi nyereség	105,948	31
Árukészlet	32,145	42			
Fuvartartás	1030	—			
Légszeszkészlet	181	50			
Köszénkészlet	28,000	—			
Pirszénkészlet	500	—			
Kátránykészlet	2,520	—			
Légszeszeladás adósok	1,270	20			
Pirszéneladás	305	18			
Kátrányeladás	36	28			
Magánberendezések adósok számla	17,661	91			
M. kir. államvasutak számla	685	23			
Többek	725	—			
Végösszeg	607,648	23		607,748	23

Az 1904. évi üzleti eredmény kedvező volt, amennyiben, mint a fentebb bemutatott mérleg mutatja, a vállalat a legszigorubb üzleti elvek alapján 105,948 korona és 31 fillér tiszta hasznot ért el, ami a vállalat életrevalóságát és a házipénztárra való hasznos voltát igazolja. A városi kezelés haszoneredménye 4 év alatt 321,482 korona. Az 1904. év folyamán a vállalat 10,625 m. vezetékét fektetett le az utcákra és 209 utcai lámpát állított fel; az utcai csőhálózat ez idő szerint 46,545 méter a csatlakozó vezeték elágazásai nélkül, a lámpák száma pedig 875. A vállalat tehát két évvel hamarabb rendezte be a város belső területét gázvilágítással, mint amennyi időt erre a törvényhatósági bizottság megszabott, sőt a városból kivezető utak mentén is állított fel lámpákat.

Tehát 1904-ben 1,015.325 köbméter gáz fogyott el, ebből ipari és fűtési célokra 117.243 köbmétert használtak el, több mint ötszörösét annak, ami ily célokra a gyár átvétele alkalmából eléretett, ami azt bizonyítja, hogy úgy a gázfűtés, mint a motorok kitűnően beváltak. Az átlagos napi fogyasztás 3857 köbméter volt, legtöbb gáz fogyott el december 31-én és a legkevesebb július 10-én.

Az előállított gázmenyiségre 47,303 mm. szenet használt fel a vállalat és így 100 kg. szesz 30·1 köbméter gázt adott, azonkívül 69·9 kg. pirszén és 5 kg. kátrányt. Légszeszmérő óra volt 1568. Az égési órák száma 2,208,566. Mivel a légszesz előállítása 1904-ben 11 fillér volt, a közvilágítás az elhasznált Auer égőkkel együtt 33,002 kor. 43 fillérbe került. Az 1904. évben termelt légszesz előállítása és a körében felmerült kiadások 242,802 kor. 86 fillérre rugtak, pirszénből befolyt 72,561 kor. 80 fillér, kátrányból 12,404 kor. 72 fillér. A vállalat folyton fejleszti a csőhálózatot és mindent elkövet, hogy a házipénztár gyarapításán kívül a közvilágítást minél szélesebb gyűrűben fejlessze.

Adóügyek.

Az 1904. évben egyenes adó címén az adófükönyvek tételei alatt, a városra, mint testületre, az államvasutara és lakosságra kivetett adókról az alábbi kimutatást közlöm:

A) Egyenes adó.

1. Földadó	...	374,412	kor. 12 f.
2. Házberadó	...	246,640	» 40 »

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának a törvényhatósági közutaknak 1904 évi építési, kezelési és fentartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételekről szóló záró-számadása.

Rovat	A bevételek részletezése, illetve a rovat megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a mult év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	A) Valódi bevétel:										
I.	Vámbevételek	180		60		240		60		240	
II.	Gyümölcsözőleg elhelyezett tőkepénzek és értékpapírok kamatai	—		—		—		—		—	
III.	Helyi érdekű vasutak részv. oszt. és kamata	—		—		—		—		—	
IV.	Községeknek az átkelési utzakaszra hozzájár.	—		—		—		—		—	
V.	Uti kiadások fedezeti alapj. jöv. és köv.	—		755	34	755	34	—		755	34
VI.	Bírság pénzek	—		—		—		60		—	
VII.	Különféle bevételek	—		49	44	49	44	—		49	44
VIII.	Természetbeli lerovásból várható fedezet	—		—		—		1455		—	
IX.	Az utadó és pedig:										
	1. a 3 kézi napszám utadó minimumok összege										
	2. az 1 igás napszám utadó minimumok összege	83224	14	114929	97	198154	11	105,976	47	97,569	61
	3. a százalék szerint fizetőkire kivetett utadó összege	—		—		—		—		—	
X.	Miniszteri segélyösszeg	—		—		—		—		—	
	A valódi bevétel összege:	83,404	14	115794	75	199098	89	107,551	47	98,614	39
XI.	B) Számítási térítvények.										
	C) Hitel és pénztári műveletek:										
XII.	Visszafizetett cselekvő tőke	—		—		—		—		—	
XIII.	Kölcsön vett terhelő	—		—		—		—		—	
	Hitelművelési bevételek összege:	—		—		—		—		—	
	D) Átfutó bevétel:										
XIV.	Felvett előlegek	—		—		—		—		—	
XV.	Visszatérített, illetve visszanyert előleg	—		—		—		—		—	
XVI.	Idegen pénzek	—		—		—		—		—	
	Átfutó bevételek összege:	83,404	14	115794	75	199198	89	866,681	47	98,614	39
	A) B) C) és D) alattiak mindössze:	—		919	56	919	56	919	56	99,533	95
	Pénztári maradvány 1903 végén:	—		—		—		—		—	
	Összes bevétel:	83,404	14	116714	31	200118	45	131,628	26	99,533	95

Rovat	A kiadások részletezése illetve a rovatoknak megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a mult év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		Kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	Valódi kiadások:										
I.	Személyi járandóságok	—		14,131	20	14,131	20	14,631	20	14,131	20
II.	Dologi kiadások	—		2,240	—	2,240	—	2,240	—	2,240	—
III.	Utóépítés, fentartás stb.	3,360	—	31,850	04	35,210	64	40,305	14	35,210	64
IV.	Új utak építése	21,743	20	47,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
V.	Hitel és pénztári művelete	—		—		—		—		—	
VI.	Átfutó kiadások	—		—		—		—		—	
	Összesen	21,743	20	97,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
	Pénztári mar. 1904-ről	—		359	42	359	42	138,213	66	359	42
	Összes kiadás	21,743	20	97,790	75	119,533	95	130,028	30	99,533	96

Debreczen sz. kir. város lörvényhatósági utadó alap-
jának 1904. évi zárószámadata.

Kiadási tételek		kor.	f.
I. Személyi járandóságok	13,931	30
II. Dologi kiadások	2,240	—
III. Utóépítés, fentartás és felügyeleti költs.	35,210	04
IV. Új utak és hidak építése	15,890	97
V. Vasuti állomások utjai építésére és fentar.	—	—
VI. Helyi érdekű vasutak létesítés. és támog.	16,766	40
Átvitel:		84,038	71

Kiadási tételek		kor.	f.
Áthozat:		84,038	71
VII. Utalapot terhelő egyéb kötelezettsé. és tar.	14,657	59
VIII. Előre nem láthatókra	278	33
IX. Gyümölcsözőlég elhelyezett pénzek	—	—
X. Visszafizetett terhelő tőke	—	—
XI. Visszafizetés mellett adott előlegek	—	—
XII. Felvett előgek visszatérítése	—	—
XIII. Idegen pénzek	—	—
XIV. Pénztári maradvány. 1904. végén	359	42
Végösszeg		99,534	05

Debreczen sz. kir. város világitási vállalatának 1904. évi mérlegszámlája.

Tartozik	Összeg		Követel	Összeg	
	korona	fill.		korona	fill.
Pénztár számla	19,768	63	Tartalék	15,000	—
Debreczeni első Takarékpénztár számla	9267	40	Légszeszgyár értékcsökkentése	200,533	69
Alföldi Takarékpénztár számla	8187	14	Balogh Mihály munkás-segélyalap	267	40
Óvadék	3090	61	Többek számlája	3090	61
Légszeszgyár	457,875	95	Debreczen sz. kir. város számlája	—	—
Légszeszmerő kölcsönbére	22,369	15	a) világitási alapítvány	388,756	53
Légszeszberendezés kölcsönbére számla	1028	63	b) takarékpénztári kölcsön	160,600	—
Irodaberendezés számla	1000	—	c) 1904. évi nyereség	105,948	31
Árukészlet	32,145	42			
Fuvartartás	1030	—			
Légszeszkészlet	181	50			
Köszénkészlet	28,000	—			
Pirszénkészlet	500	—			
Kátránykészlet	2,520	—			
Légszeszeladás adósok	1,270	20			
Pirszéneladás	305	18			
Kátrányeladás	36	28			
Magánberendezések adósok számla	17,661	91			
M. kir. államvasutak számla	685	23			
Többek	725	—			
Végösszeg	607,648	23		607,748	23

Az 1904. évi üzleti eredmény kedvező volt, amennyiben, mint a fentebb bemutatott mérleg mutatja, a vállalat a legszigorubb üzleti elvek alapján 105,948 korona és 31 fillér tiszta hasznot ért el, ami a vállalat életrevalóságát és a házipénztárra való hasznos voltát igazolja. A városi kezelés haszoneredménye 4 év alatt 321,482 korona. Az 1904. év folyamán a vállalat 10,625 m. vezetékét fektetett le az utcákra és 209 utcai lámpát állított fel; az utcai csőhálózat ez idő szerint 46,545 méter a csatlakozó vezeték elágazásai nélkül, a lámpák száma pedig 875. A vállalat tehát két évvel hamarabb rendezte be a város belső területét gázvilágítással, mint amennyi időt erre a törvényhatósági bizottság megszabott, sőt a városból kivezető utak mentén is állított fel lámpákat.

Tehát 1904-ben 1,015.325 köbméter gáz fogyott el, ebből ipari és fűtési célokra 117.243 köbmétert használtak el, több mint ötszörösét annak, ami ily célokra a gyár átvétele alkalmából elértett, ami azt bizonyítja, hogy úgy a gázfűtés, mint a motorok kitűnően beváltak. Az átlagos napi fogyasztás 3857 köbméter volt, legtöbb gáz fogyott el december 31-én és a legkevesebb július 10-én.

Az előállított gázmenyiségre 47,303 mm. szenet használt fel a vállalat és így 100 klg. szesz 30:1 köbméter gázt adott, azonkívül 69:9 klg. pirszenet és 5 klg. kátrányt. Légszeszmerő óra volt 1568. Az égési órák száma 2,208,566. Mivel a légszesz előállítása 1904-ben 11 fillér volt, a közvilágítás az elhasznált Auer égőkkel együtt 33,002 kor. 43 fillérbe került. Az 1904. évben termelt légszesz előállítása és a körében felmerült kiadások 242,802 kor. 86 fillérre rugtak, pirszénből befolyt 72,561 kor. 80 fillér, kátrányból 12,404 kor. 72 fillér. A vállalat folyton fejleszti a csőhálózatot és mindent elkövet, hogy a házipénztár gyarapításán kívül a közvilágítást minél szélesebb gyűrűben fejlessze.

Adóügyek.

Az 1904. évben egyenes adó címén az adófőkönyvek tételei alatt, a városra, mint testületre, az államvasutara és lakosságra kivetett adókról az alábbi kimutatást közlöm:

A) Egyenes adó.

1. Földadó	374,412	kor. 12 f.
2. Házberadó	246,640	» 40 »

Debreczen sz. kir. város törvényhatóságának a törvényhatósági közutaknak 1904 évi építési, kezelési és fentartási kiadásairól, másrészt az érintett kiadások fedezésére szükséges bevételekről szóló záró-számadása.

Rovat	A bevételek részletezése, illetve a rovat megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a múlt év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	A) Valódi bevétel:										
I.	Vámbevételek	180	—	60	—	240	—	60	—	240	—
II.	Gyümölcsözőleg elhelyezett tőkepénzek és értékpapírok kamatai	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
III.	Helyi érdekű vasutak részv. oszt. és kamata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
IV.	Községeknek az átkelési utszakaszra hozzájár.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V.	Uti kiadások fedezeti alapj. jöv. és köv.	—	—	755	34	755	34	—	—	755	34
VI.	Bírság pénzek	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—
VII.	Különbféle bevételek	—	—	49	44	49	44	—	—	49	44
VIII.	Természetbeli lerovásból várható fedezet	—	—	—	—	—	—	1455	—	—	—
IX.	Az utadó és pedig:										
	1. a 3 kézi napszám utadó minimumok összege	83224	14	114929	97	198154	11	105,976	47	97,569	61
	2. az 1 igás napszám utadó minimumok összege										
	3. a százalék szerint fizetőkre kivetett utadó összege										
X.	Miniszteri segélyösszeg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	A valódi bevétel összege:	83,404	14	115794	75	199098	89	107,551	47	98,614	39
XI.	B) Számítási tértelvények.										
	C) Hitel és pénztári műveletek:										
XII.	Visszafizetett cselekvő tőke	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XIII.	Kölcsön vett terhelő	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Hitelművelési bevételek összege:	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	D) Átfutó bevétel:										
XIV.	Felvett előlegek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XV.	Visszatérített, illetve visszanyert előleg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
XVI.	Idegen pénzek	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Átfutó bevételek összege:										
	A) B) C) és D) alattiak mindössze:	83,404	14	115794	75	199198	89	866,681	47	98,614	39
	Pénztári maradvány 1903 végén:	—	—	919	56	919	56	919	56	99,533	95
	Összes bevétel:	83,404	14	116714	31	200118	45	131,628	26	99,533	95

Rovat	A kiadások részletezése illetve a rovatoknak megnevezése	JÁRANDÓSÁG						Összesen		Lerovás	
		hátralék a múlt év végével		folyó évi		összesen		kor.	f.	kor.	f.
		Kor.	f.	kor.	f.	kor.	f.				
	Valódi kiadások:										
I.	Személyi járandóságok	—	—	14,131	20	14,131	20	14,631	20	14,131	20
II.	Dologi kiadások	—	—	2,240	—	2,240	—	2,240	—	2,240	—
III.	Utóépítés, fentartás stb.	3,360	—	31,850	04	35,210	64	40,305	14	35,210	64
IV.	Új utak építése	21,743	20	47,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
V.	Hitel és pénztári művelete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI.	Átfutó kiadások	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen	21,743	20	97,431	33	119,174	53	112,814	54	99,174	53
	Pénztári mar. 1904-ről	—	—	359	42	359	42	138,213	66	359	42
	Összes kiadás	21,743	20	97,790	75	119,533	95	130,028	30	99,533	96

Debreczen sz. kir. város lörvényhatósági utadó alap-
jának 1994. évi zárószámadása.

Kiadási tételek	kor.	f.
I. Személyi járandóságok	13,931	30
II. Dologi kiadások	2,240	—
III. Utóépítés, fentartás és felügyeleti költs.	35,210	04
IV. Új utak és hidak építése	15,890	97
V. Vasuti állomások utjai építésére és fentar.	—	—
VI. Helyi érdekű vasutak létesítés. és támog.	16,766	40
Átvitel: 84,038	71	

Kiadási tételek	kor.	f.
Áthozat: 84,038	71	
VII. Utalapot terhelő egyéb kötelezettsé. és tar.	14,657	59
VIII. Előre nem láthatókra	278	33
IX. Gyümölcsözölég elhelyezett pénzek	—	—
X. Visszafizetett terhelő tőke	—	—
XI. Visszafizetés mellett adótt előlegek	—	—
XII. Felvett előgek visszatérítése	—	—
XIII. Idegen pénzek	—	—
XIV. Pénztári maradvány 1904. végén	359	42
Végösszeg	99,534	05

Debreczen sz. kir. város világitási vállalatának 1904. évi mérlegszámlája.

Tartozik	Összeg		Követel	Összeg	
	korona	fill.		korona	fill.
Pénztár számla	19,768	63	Tartalék	15,000	—
Debreczeni első Takarékpénztár számla	9267	40	Légszeszgyár értékcsökkentése	200,533	69
Alföldi Takarékpénztár számla	8187	14	Balogh Mihály munkás-segélyalap	267	40
Óvadék »	3090	61	Többek számlája	3090	61
Légszeszgyár »	457,875	95	Debreczen sz. kir. város számlája	—	—
Légszeszmérő kölcsönbére »	22,369	15	a) világitási alapítvány 388,756·53	122,208	22
Légszeszberendezés kölcsönbére számla	1028	63	b) takarékpénztári kölcsön	160,600	—
Irodaberendezés számla	1000	—	c) 1904. évi nyereség	105,948	31
Árukészlet »	32,145	42			
Fuvartartás »	1030	—			
Légszeszkészlet »	181	50			
Kőszénkészlet »	28,000	—			
Pírszénkészlet »	500	—			
Kátránykészlet »	2,520	—			
Légszeszeladás adósok »	1,270	20			
Pírszéneladás » »	305	18			
Kátrányeladás » »	36	28			
Magánberendezések adósok számla	17,661	91			
M. kir. államvasutak számla	685	23			
Többek »	725	—			
Végösszeg	607,648	23		607,748	23

Az 1904. évi üzleti eredmény kedvező volt, amennyiben, mint a fentebb bemutatott mérleg mutatja, a vállalat a leg-szigorubb üzleti elvek alapján 105,948 korona és 31 fillér tiszta hasznot ért el, ami a vállalat életrevalóságát és a házipénztárra való hasznos voltát igazolja. A városi kezelés haszoneredménye 4 év alatt 321,482 korona. Az 1904. év folyamán a vállalat 10,625 m. vezetékét fektetett le az utcákon és 209 utcai lámpát állított fel; az utcai cső-hálózat ez idő szerint 46,545 méter a csatlakozó vezeték elágazásai nélkül, a lámpák száma pedig 875. A vállalat tehát két évvel hamarabb rendezte be a város belső területét gázvilágítással, mint amennyi időt erre a törvényhatósági bizottság megszabott, sőt a városból kivezető utak mentén is állított fel lámpákat.

Tehát 1904-ben 1,015.325 köbméter gáz fogyott el, ebből ipari és fűtési célokra 117.243 köbmétert használtak el, több mint ötszörösét annak, ami ily célokra a gyár átvétele alkalmából eléretett, ami azt bizonyítja, hogy úgy a gázfűtés, mint a motorok kitűnően beváltak. Az átlagos napi fogyasztás 3857 köbméter volt, legtöbb gáz fogyott el december 31-én és a legkevesebb július 10-én.

Az előállított gázmenyiségre 47,303 mm. szenet használt fel a vállalat és így 100 klg. szesz 30·1 köbméter gázt adott, azonkívül 69·9 klg. pírszenet és 5 klg. kátrányt. Légszeszmérő óra volt 1568. Az égési órák száma 2,208,566. Mivel a légszesz előállítása 1904-ben 11 fillér volt, a közvilágítás az elhasznált Auer égőkkel együtt 33,002 kor. 43 fillérbe került. Az 1904. évben termelt légszesz előállítása és a körében felmerült kiadások 242,802 kor. 86 fillérre rugtak, pírszénből befolyt 72,561 kor. 80 fillér, kátrányból 12,404 kor. 72 fillér. A vállalat folyton fejleszti a csőhálózatot és mindent elkövet, hogy a házipénztár gyarapításán kívül a közvilágítást minél szélesebb gyűrűben fejlessze.

Adóügyek.

Az 1904. évben egyenes adó czimén az adókönyvek tételei alatt, a városra, mint testületre, az államvasutara és lakosságra kivetett adókról az alábbi kimutatást közlöm:

A) Egyenes adó.

1. Földadó	374,412	kor. 12 f.
2. Házberadó	246,640	» 40 »

3. Házosztályadó... ..	53,837	kor. 52 f.
4. I. oszt. kereseti adó ...	58,221	» 50 »
5. II. » » » ...	38,961	» 60 »
6. III. » » » ...	258,842	» 99 »
7. IV. » » » ...	115,403	» 19 »
8. Nyilvános szám. kötelez. ...	67,795	» 76 »
9. Tőkekamat és járadékadó	31,935	» 71 »
10. Általános jöv. pótdó ...	209,679	» 55 »
11. Fegyveradó	200	» — »

Összesen 1.455,929 kor. 72 f.

Ezen összegből a várost, mint
testületet és az államvasutat, mint
közvetlen fizetőket terheli 148,146 kor. 42 f.

Marad a lakosság terhére	1.307,783	kor. 30 f.
1903-ról hátralék	1.134,333	» 47 »
1904. évi szaporodás	32,387	» 41 »

Összesen 2.474,504 kor. 18 f.

ebből levonva az 1904. évi ap. ... 59,447 » 65 »

Marad tartozás	2.415,056	kor. 53 f.
1904. évi befizetés	1.341,537	» 38 »

1904 végén hátralék 1.073,519 kor. 15 f.

B) Országos betegápolási adó.

1904. évi kirovás	42,687	kor. 72 f.
1903. » hátralék	16,753	» 36 »
1904. » szaporodás	—	» — »

Összesen 59,441 kor. 08 f.

1904. évi apadás	—	» — »
Összes tartozás	59,441	» 08 f.
1904. évi befizetés	36,963	» 24 »

Marad hátralék 22,477 kor. 84 f.

C) A város, mint erkölcsi testület adója.

a) Debreczeni birtoka után:

1904. évi kirovás	101,329	kor. 23 f.
1903. » hátralék	76	» 07 »

Összesen 101,465 kor. 30 f.

1904. évi fizetés	100,124	» 30 »
--------------------------	---------	--------

Marad hátralék 1281 kor. — f.

A város orsz. betegápolási pótdója:

1904. évi kirovás	5066	kor. 46 f.
1904. » fizetés	4961	» 65 f.

Marad hátralék 104 kor. 91 f.

Községi alap pénztára:

1904. évi kirovás	5488	kor. 55 f.
1904. » fizetés	6435	» 74 »

Marad fölös fizetés 947 kor. 19 f.

Országos betegápolási pótdó:

1904. évi kirovás	244	kor. 43 f.
1904. » fizetés	181	» 97 »

Marad hátralék 62 kor. 46 f.

b) Debreczen szováti birtoka után:

1904. évi kirovás	16,921	kor. 84 f.
1904. » fizetés	21,129	» 10 »
1903. » hátralék	4207	» 16 »

Marad fölös fizetés — kor. 10 f.

Országos betegápolási pótdó:

1904. évi kirovás	505	kor. 14 f.
1903. » hátralék	115	» 14 f.

Összesen 620 kor. 28 »

1904. évre fizetés	961	kor. 23 f.
---------------------------	-----	------------

Marad fölösleg fizetés 340 kor. 95 f.

Utadó:

1904. évi kirovás	1683	kor. 72 f.
1904. » fizetés	1683	» 72 »

Marad — kor. — f.

c) Sámsoni birtok után:

1904. évi kirovás	1519	kor. 06 f.
1904. » fizetés	1519	» 06 »

Marad — kor. — f.

Országos betegápolási pótdó:

1904. évi kirovás	45	kor. 57 f.
1903. » hátralék	34	» 54 »

Összesen 80 » 11 f.

1904. évi fizetés	75	» 95 »
--------------------------	----	--------

Marad hátralék 4 kor. 16 f.

Községi pótdó:

1904. évi kirovás	380	kor. 09 f.
1904. » fizetés	380	» 09 »

Marad hátralék — kor. — f.

Utadó:

1904. évi kirovás	151	kor. 67 f.
1903. » hátralék	1	» 82 »

Összesen 153 kor. 49 f.

1904. évi fizetés	152	» 86 »
--------------------------	-----	--------

Marad hátralék: — kor. 63 f.

D) Guthi birtokok után.

1904. évi kirovás	4137	kor. 71 f.
1903. » hátralék... ..	1019	» 65 »

Összesen: 5157 kor. 36 f.

1904. évi fizetés	5157	» 36 f.
--------------------------	------	---------

Marad: — kor. — f.

Orsz. Betegápolási alap.

1904. évi kirovás	124	kor. 13 f.
1903. » hátralék... ..	34	» 18 »

Összesen: 158 kor. 31 f.

1904. évi fizetés	184	» 07 »
--------------------------	-----	--------

Marad fölösleg: 22 kor. 76 f.

Illetékegyenérték a város összes birtokai után.

1904. évi kirovás	28,836	kor. 60 f.
1903. » hátralék... ..	167	» 30 »

Összesen: 29,003 kor. 90 f.

1904. évi fizetés	28,892	kor. 30 f.
--------------------------	--------	------------

Marad hátralék: 111 kor. 60 f.

D) Hadmentességi díj.

1904. évi kirovás	20,786	kor. — f.
1903. » hátralék... ..	52,086	» 40 »

1904. » szaporodás	2359	» 61 »
---------------------------	------	--------

Összesen 75,232 kor. 01 f.

1904. évi szaporulat (apadás)	570	» — »
-------------------------------	-----	-------

Összesen: 74,662 kor. 01 f.

1904. évi fizetés	13,100	» 27 »
--------------------------	--------	--------

Marad hátralék: 61,561 kor. 64 f.

E) Utadó.

1904. évi kirovás	115,545	kor. 24 f.
1903. » hátralék	13,625	» 86 »

1904. » szaporodás	36	» 72 »
---------------------------	----	--------

Összesen: 129,207 kor. 82 f.

1904. évi apadás	139 kor. 99 f.
Összesen:	129,067 kor. 08 f.
1904. évi fizetés	96,308 » 09 »
Marad hátralék:	32,759 kor. 74 f.

F) *Kereskedelmi- és iparkamarai illeték.*

1904. évi kirovás	5596 kor. 65 f.
1903. » hátralék... ..	20,348 » 99 »
1904. » szaporodás	3735 » 24 »
Összesen:	29,680 kor. 88 f.
1904. évi szaporodás, illetve fizetés	10,206 » 79 »
Marad hátralék:	11,013 kor. 71 f.

G) *Ebadó.*

1904. évi kirovás	863 kor. — f.
1903. » hátralék... ..	5024 » — f.
Összesen:	5887 kor. — f.
1904. évi apadás	146 » — »
Összesen:	5741 kor. — f.
1904. évi fizetés	1598 » — »
Marad hátralék:	4143 kor. — f.

H) *Országos mezőgazdasági cselédpénztár.*

1904. évi kirovás	951 kor. 60 f.
1903. » hátralék... ..	2743 » 20 »
Összesen:	3694 kor. 80 f.
1904. évi apadás	39 » 60 »
Marad:	3655 kor. 20 f.
1904. évi fizetés	1003 » — »
Marad hátralék:	2652 kor. 20 f.

I) *Nyírvizadó.*

1904. évi kirovás	17,112 kor. 79 f.
1903. » hátralék... ..	6073 » 61 »
Összesen:	23,186 kor. 40 f.
1904. évi fizetés	21,401 » 81 »
Marad hátralék:	1784 kor. 59 f.

K) *Fegyveradó.*

1904. évi kirovás	200 kor. — f.
1903. » hátralék... ..	838 » — »
Összesen:	1038 kor. — f.
1904. évi fizetés	496 » — »
Marad hátralék:	542 kor. — f.

L) *Községi pótdadó.*

1904. évi kirovás	— kor. — f.
1903. » hátralék... ..	345,770 » 89 »
1904. » szaporodás	— » — »
1904. » apadás	— » — »
1904. » fizetés	374,119 » 44 »
Marad hátralék:	— kor. — f.

1904. évben végrehajtási költség czimen befolyt... ..	14,000 kor. 53 f.
1904. évben intési díjban befolyt	1146 » 40 »
» » idegen adóban	8868 » 10 »
» » illetékben	11,029 » 64 »

M) *Birtoknyilvántartás.*

Az 1904. évben bemutatott szerződés	621 drb.
» » » a telekkönyvi hatóságtól	1040 »
beltelkeknél	377 »
ondódi földek	166 »
új osztású földek	125 »
tanyabirtokok	53 »
kaszáló birtok	77 »

szőlőskert	263 drb.
majorsági föld	65 »
libakert	8 »

Összesen: 1134 birtokváltás.

Megjegyzem, hogy az itt kimutatott számadatok a lakosság adóját illetőleg nem tökéletesek, mivel az 1904. évi adófőkönyvek még nincsenek lezárva, aminek oka az, hogy az 1902. évi házadó felebbezés folytán be lett állítva és csak az 1904-ben irathatott elő és ennek folytán az 1902. és 1903. évi adófőkönyveket 1904. és 1905. években lehetett lezárni; jelenleg folyamatban van az 1904. évi főkönyv lezárása, az 1905. évi házadó kivételéssel újabb be van állítva.

Végül amivel az állami adó-alap nincsen helyesen összeállítva, az 1904. évi községi pótdadót sem mutathatja ki az adóügyosztály; a munka egyébiránt folyamatban van.

Mezőgazdaság.

Városunk 1904. évi mezőgazdasági viszonyairól a következőket van szerencsém jelenteni:

A mezőgazdasági termés a rendetlen időjárás következtében nem volt közepesnél jobb. Átlag termett katesztrális holdanként:

őszi búzából	7 mm.
tavaszi »	6 »
őszi rozsból	6 »
tavaszi »	5-50 »
kétszeresből	7 »
őszi árpából... ..	8 »
tavaszi »	7 »
zabból	8 »
szemestengeri... ..	10 »
burgonyából	90 »
czukorrépából... ..	140 »
takarmányrépa	200 »
dohányból	10 »

A termés közepes eredményét nagyban előmozdította a tél legzordabb időszakában a vetéseket betakaró hólepel; a tavasz és az érlelő időszak nem volt ily kedvező a vetésekre, amennyiben ez utóbbi forró napokat aránylag hűvös éjszakák váltották fel.

A *kártékony rovarok* ellen kellően védekeztünk, nem egyszer figyelmeztetve a lakosságot a hernyók pusztítására, melyek azonban gyümölcsfáinkon is sok kárt okoztak.

Nagyobb aggodalomra adott okot a *Hortobágyon fellépő sáskák pusztítása*, melyek közlegelőnk használhatóságát veszélyeztették.

A mezőgazdasági *termés* mennyiségének és a bevett föld területének, nagyságának adatait alább közlöm a »Városunk kereskedelme« c. rovat alatt.

A gazdasági haszon és ígás állatok értékesítési viszonyait a következő átlagos árak mutatják:

Bikák átlagos ára darabonként	— kor.
Tehenek » » »	— »
Ökrök » » »	— »
3-4 éves ménék ára darabonként	— »
3-4 » kanczák ára darabonként	— »
3-4 » heréltek » »	— »
Juhok ára darabonként	— »
sertések ára » » »	— »

A haszon állatok egészségi állapota, jóllehet a hatóság a felállított állategészségügyi körzetekben mindent elkövetett az időnként felmerülő és előforduló állati beteg-

ségek megfékezésére, nem volt minden tekintetben kielégítő, amennyiben a ragadós száj- és körömfájás, rühkór, takonykór és sertésvész jelentkeztek, ha nem is járványszerűen, hanem szórványosan.

A szőlőbetegségek a szokott módon és időben szintén felléptek valamennyi szőlőskertben, de a permetezés és szénkénegezés a nagyobb pusztítást megakadályozta úgy, hogy közepes termést nyertünk és tűrhető minőségűt.

A mezőgazdasági munkásviszonyok aggasztó jelenségeket nem mutattak fel, ami pedig az ipari munkásviszonyokat illeti, arról alább külön rovatban mondom el jelentésemet.

Az átlagos munkabérek 1904-ben a következők voltak:

Egy béres gazda bére ... — kor.

» » vagy kocsis bére ... — »

beleértve természetesen a természetben adott dolgokat és a földhasználatból származó termés átlagos piaci árát is.

A napszámos átlagos napibére és pedig:

férfiaknak ... — kor. — fillér, télen — kor. fillér

nőknek ... — » — » — » — »

gyermeknek — » — » — » — »

Megemlítem, hogy a Kondoros-, Tóczós- és Kádár árok lecsapolására társulat alakult 1904-ben március 18-án, megválasztván tisztikarát. A megalakulás gyűlése viharos volt, amennyiben gazdaközösségünk egyrésze idegenkedik mindentéle lecsapolás keresztülvételétől, holott ezen idegenkedés a lecsapolásból nyerendő haszonnal szemben teljesen megokolatlan.

(Folyt. köv.)

Tájékoztató

a népeleti tárgyakat gyűjtők számára.

A Városi Muzeumi Bizottság megbízásából összeállította:
dr. Boldisár Kálmán.

Debreczen Város Muzeuma számára muzeumi tárgyakat akar gyűjteni a Muzeumi Bizottság. Ezek a tárgyak olyanok legyenek, hogy ne csak muzeumba való értéket képviseljenek, hanem Debreczen Város Muzeumának legyenek értékes és becses látnivalói. Keletkezésük, alakjuk és létezésük Debreczen városára és vidékére nézve legyen becses, muzeumban való elhelyezésük oka pedig rajtuk első tekintetre nyilvánuljon és e városnak multját példázzák vagy jelenét tükrözzék vissza.

E cél elérésére a debreczeni és hajdúvármegyei néptanítók szíves támogatása mellett tisztelettel fölhívja és bizalommal fölkéri a Muzeumi Bizottság Debreczen város minden rendű és rangu polgárait és Debreczen vidékének — a hajduságnak — lelkes magyar lakosságát, hogy mindazt, amit e szűk ismertetés keretében vagy annak utmutatása mellett tudásuk és érzésük Debreczen Város Muzeuma számára alkalmasnak ítél, ennek javára ajándékozzák, megszerezni vagy az elpusztulástól azt megóvni, a szép cél iránt való szeretettel és buzgalommal törekedjenek.

Minden nemzet annyit ér, amennyit kulturális intézményei fölmutatni képesek. A magyarországi muzeumok a magyar nemzet elmúlt életének fényét örökítik meg és jelen napjainak állapotát fényképezik le előttünk. Ennek a multnak emlékeit vagy a jelennek hü képét adjuk át a jövő nemzedéknek a Városi Muzeum számára népeleti tárgyak gyűjtésével.

Föl kell ölelni a gyűjtésnek a város történelme és a vidék összes művelődései emlékeit, de ritkaságok (cu-

riosnmok) tárává nem szabad tenni. El kell osztatni azt a tévhitet a nagy közönségben, hogy a muzeum talán ilyenek gyűjteménye is lehet. Az alföldi városoknak hazánkban kevés történelmi emlékeik (reliquiáik) vannak épületekben, hadiszerekben és családi kincsekben, épen azért a népeleti (ethnographiai) irányra kell a gyűjtést alapítani. A magyar nép mindennapi életében annyi mindentéle szerszámmal, házi eszközzel, vagy más efélével találkozunk, hogy ezeknek rendszeres gyűjteményéből összeállítható apáink életének egykori képe, műveltségi állapotának mivolta és megállapíthatók a mi debreczeni törzs-népünknek nemzeti, faji és helyi sajátosságai. A mult kulturájának megrögzített képe egy ilyen városi népeleti muzeum, ilyen legyen Debreczen Város Muzeuma is.

A népeleti tárgyak gyűjtése a muzeum részére két főirányt követhet, amely szeriut két szaka alakul ki a Városi Muzeumnak.

Ezek közül egyik a *történelem* körére, másik a *népelet* különféle tárgyaira vonatkozik.

I. *A történelmi-szak* keretében ismét három osztályt lehet megkülönböztetésül megjelölnünk:

a) *régészeti osztály*, amelybe tartoznak a Debreczenben és vidékén folytatott és foganatosítandó mindentéle ásatások, ez alkalmak folytán vagy más módon a földből előkerült őskori leletek, ékszerek, régi pénzek, kő-balták, fegyver darabok, kard-pengék, török, lánczok, urnák, templomi kegyszerek, ősfoglalkozási eszközök, cserepek, edény-töredékek, amelyeknek kezelése mindjárt a lelet helyén kellő figyelemmel és óvatossággal kell, hogy történjék. Az ásatások kellő szakértelemmel, tervszerint vezetendők, a megtalálásnál az értékes dolgok fölismerése és kiemelése, valamint megtisztítása is fontos, ennél fogva bizonyos szakértelemmel eszközözendő. Véletlen leletek alkalmával, mint építkezési ásásoknál, fundamentumoknál, kutfurásoknál, ha lehet, helyszíni rajz vevendő föl, hogy nem marad-e a közelben a lelethez tartozó valami a földben, mert az esetleg az építkezésnél szinte örökre eltemettetik. Kint a mezőn szántás közben a véletlen akár hányszor nevezetes és értékes holmitkat vethet föl, amelyek a muzeumra nézve megbecsülhetetlenek.

Mindezekre vonatkozólag nyilvánosságra kell hozni és a legszegényebb néposztály tudatába is be kell oltani, hogy minden ily-fajta találásnál a muzeum vezetőségét azonnal értesítsék, mert sokszor a szakértő jelenléte sok értelmetlen kár okozásának veheti ideje korán elejét.

b) *okiratok osztálya*, amelyben helyet foglalnak az eredeti oklevelek, pergamen hárttyák, régi följegyzések, jegyzőkönyvek, krónikák, — továbbá a könyvészethez tartozó mindazon régi nyomtatványok, amelyek a Debreczen város történelmi multu nyomdájából kikerültek. Maga ez a gyűjtemény irodalom-történeti tanulmányanyag és a legbecsesebb külön muzeum volna; közöttte akárhány könyvészeti ritkaság kerül, amelyekért idegen gyűjtők akárhány fáradságos kutatást végeznek ezeknek itt a mi muzeumunkban kell helyet foglalniok. A reformáció kora csak úgy ontotta a nyomdai termékeket, a melyeknek összegyűjtésével ismét egyik, a multban a mostaninál még fényesebb korszakát köteleselegünk e nevezetes város történelmének a mai nemzedék előtt szemlélhetővé tenni. A hitviták akkortájt szenzációs termékei ma szenzációs nyomtatvány-unikumok, míg a Szent Biblia és a Zsoltár számos kiadványai a debreczeni kollégium árnyékában, a város typographus

műhelyéből kerültek a nyilvánosság napfénye elé. A régi családok leveles ládáiból kikerülnek az armálisok, végrendeletek, familiáris pörök iratai, régi naplók, egykoron tiltott politikai krónikák, adás-vételi szerződések, számadások, halotti bucsuztatók, köszöntő rigmusok és a híres-nevezetes „Kis-Tükör”, többféle kiadásban.

Idestova multja lesz a hirlapoknak, melyek a város napi élete hullámvázának tükrözői és ennyiben igényt tarthatnak a muzeumi megőrzésre, de velük együtt itt követelnek helyet a tájképes levelezőlapok is, a melyek Debreczenről vagy a hajduság vidékéről és ezeknek népéletéről vannak fölvéve.

c) *történeti tárgyak osztálya*, amelybe sorozhatók a mult időkből megmaradt mindazon érdekes tárgyak, amelyek Debreczen városnak avagy környékének multjára vonatkoznak. E tekintetben Debreczen Város Muzeuma értékestárházat gyűjthet, mert az egész vidéken sincsen olyan muzeum, amelybe a Tiszán-tuli alföld történelmi emlékei össze volnának halmozva, pedig egyes régi családoknál sok ereklye van eldugva padláson, ládáknak és félreesé zugokban, ahol a történelmi érzék általánosan észrevehető hanyatlása folytán, az utódok nem törődése miatt rájuk csak a pusztulás sorsa várakozik. Ha előbbi időkből nem is nagy számmal, de már a török-járás kora óta megmaradt emlékek, ruhák, ékszerek, sarkantyuk, lánczok, fegyverek, kardok, zászlók, családi pecsétek és más efélék bőven akadnak; maga Debreczen város, az Egyházak, a Kollégium multjából sok tárgy előkerült amelyek szétszórta el vannak rejtve a szemléltetés elől. Debreczen és a Kollégium történetében szerepelt nagyjaink egykoru hason-másai, arczképek, faragványok, sarkkövek, régi épület-maradványok összehordandók. A város régi épületeinek meglevő rajzai, a város látképei, egyes középületek ter-vrajzai, lebontás alá kerülő nevezetes házak hason-másai mind ide tartoznak és megőrizendők. Sőt városunk muzeumában van helye a modern intézmények (vizvezeték, csatornázás, légszusz-csőhálózat) terveinek is, amelyeknek megőrzésében a mult már érintkezik a jelennel.

II. *A népeleti-szak* megint három osztályra választható szét a szerint, amint a nép élet-foglalkozásai között különféle osztályba osztható házi, gazdasági vagy mesterségi tárgyakat és szerszámokat, használ:

a) *családi élet* osztálya, amely magában foglalja mindazt, ami a debreczeni vagy hajdusági magyar ember egyszerű házában és tájékán található. Minél régibb nyomokon ránk maradt házi tárgy, annál becsesebb, mert a nép lelkének igaz mivoltából annál több látható rajta. És a nép életi tárgyak gyűjtésénél ez a fő szempont. Az egyszerű lakóház maga, annak építési módja, minél régibb divatu ház-mintája, szobáinak elrendezése, fekvése, beosztása, az első-ház, a pitar, a konyha, ezeknek butorzata leírva, jellegzetesebb példáiban lerajzolva, mind művelődés történelmi muzeumi tárgy lehet. A háztető szerkezete, tüzfal és annak felirata, rajz diszítései, a kémények alakja, a padlás feljáróستól, lajtorjástól, a szellőző nyílások kasza- vagy tengeri diszítésekkel, továbbá az udvar, a berena, meg az ól, istálló, góré, szin, tyukketrecz, disznó-fürdő, pincze, kamara összes sajátosságai.

Maga a konyha az edényekkel együtt egy kis muzeum, benne a fazekak, főző-edények, lábosok, tepsik, csuprok, rózsás tálak, virágos tányérok, czifra nyaku boros üvegek, a zöld óros, a vizes kancsó, a füles (kerzesi) korsó társaságában. A pohos boglyakemence,

hozzá az előtje, szén-vonóval és más, a kenyér- és pecrez-sütéshez való eszközökkel, továbbá a diszó-ölés a maga egész sereg szerszámával, mint a kések, abárlók, meg a kolbász töltő. Ide tartoznak a dagasztó teknő, mosó teknő, a rengő, valamint a konyha szerszáma a gyertyatartó a koppantóval, meg az ősi méceses. A régi divatu kihuzós asztalok, a széles tornyos, szunyogháló nyoszolyák, néhol rengős bölcsovel, fiókos komótok, támlás (virágos) deszka-székek, kifordítós lóczák, háromlábú zsámolyok, továbbá a czin-edények, ósanyáink ritka, ereklyéi a réz-üst, a zsiros bodonok és dédapáink kedves hagyatéka: a szőrös-bőrös kulacs, valamint annak számtalan fajtája és egyéb rokonsága. A legritkább házi eszköz ma már a sódaráló, a szalonna-szó deszka, a hordóra való lopó-tök-dudu, a cigány kovács készítette patkányfogó, a drótostót remeke az egérfogó, — de legeslegritkábbak: a szövőszék, a rokka, meg a gerebeny.

A kálvinista babona képviselője: a béka-kerekítő, azután a különféle csiga-tészta csinálók, valamint a fiu gyerekek játékszerai: a dugó és csapó-csigák ostoraikkal, a labdák és a papiros-sárkány.

Külön népeleti tejezet a debreczeni népviselet: a férfi és női ruházat minden darabja. Ezek is minél inkább távol állanak a gyári készítés szokásos formáitól, időben és mintára nézve, a muzeum számára annál becsesebbek.

A férfiak ruházata: a rojtos gatya, lobogós ing, borju-száju ujjával, vagy a szűk magyar nadrág sötét-kék posztó-szövetből, az ezüst gombos mellény, erre fölvéve a pitykés dolmány, czifra-szür, bunda vagy ködmön; hozzá rogyós száru bagaria csizma, bárány-bőr sapka vagy régi módi süveg és a kampós görbe bot. A nők szoknyái, a nagy-kendők számtalan változatban, a leányok ezüstös pártája, a menyasszonyok fehér virágos koszuja és az asszonyok bóbítás főkötője külön gyűjtemény. Ide tartoznak a női kézimunkák remekei: a himzések, kivarrások, horgolt haraszt-kendők, kilyukgatott párnabetétek, a virágos paplanok és a férfiak efajta disztárgya: a kivarrott kostók dohány-zacskó.

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **Városunk királyi biztosa.** Lapunk zártakor olvassuk a »Budapesti Közlöny«-ben, hogy Ő cs. és apostoli királyi Felsege február hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával *Naszády Iván* kir. ítélőtáblai birót Debreczen sz. kir. város és Hajdu vármegye teljhatalmu királyi biztosává nevezte ki.

— **Az önként befizetett adók.** A helybeli magyar királyi pénzügyigazgatóság rendeletéből *Nagy József* pénzügyi titkár megjelent városunk adóhivatalában vizsgálatot tartani. *Csóka Sámuel* tanácsnok a titkár rendelkezésére bocsátotta a könyveket, melyeknek vizsgálatánál kitűnt, hogy a pénztárban 688 korona 57 fillér önként befizetett adó van. Ennek kapcsán a titkár felszólította *Csóka Sámuel* tanácsnokot ezen összegnek az állampénztárba való átadására. Nevezett tanácsnok azonban hivatkozással a törvényhatóság közgyűlési határozatára, a beszállítást megtagadta. Ugyanigy cselekedett *Szabó István* adópénztáros is. *Csóka Sámuel* az esetet bejelentette a tanácsnak, mely eljárását helyeslőleg vette tudomásul.

— **Nyugdíjba menő tisztviselők.** Bészler Károly árvaszéki elnök-tanácsnok; továbbá Körner Adolf, Király Gyula, Szabó Kálmán, *Csóka Sámuel* tanácsnokok, valamint Lovassy Szakáll Károly adóügyosztályi főnök beadták nyugdíjaztatásuk iránt való kérvényüket.

— **A debreczen-sámsoni vasut építése.** A debreczen-sámsoni vasut építéséhez a jó idő beálltával hozzáfognak. A vonat mentén levágandó haszonfák értékesítésére a városi tanács nyilvános árlejtést fog hirdetni.

16,708.
1906. sz.

Pályázati hirdetés

Budapesten és Kolozsváron tartandó gyümölcsészeti tanfolyamokra.

Budapesten (a m. kir. kertészeti tanintézetben) folyó évi márczius 26-tól márczius 31-ig, Kolozsváron (a m. kir. gazdasági tanintézetnél) f. é. április hó 2-től 7-ig gyümölcsészeti tanfolyamokat rendeztetek.

Célja ezen tanfolyamoknak:

a) hogy ezen tanfolyamokon a fiatalabb és a faterenyésztés iránt érdeklődő lelkészekben a gyümölcsstenyésztes iránti érdeklődés felkeltése és azok abban szakszerű kiképzését nyerjenek;

b) hogy a lelkészek a faterenyésztésnek, nemesítésnek a gyümölcserképezésnek feltételeit, módját és természetes követelményeit megismerve és megkedvelve e hasznos és nemesítő foglalkozásnak az életben művelői, tanítómesterei és buzgó terjesztői válnak.

Az egyes tanfolyamokra csakis 12 lelkész fog az állam költségére felvétetni, akik egyenként 32 korona uti-átalányban és napi 4 korona ellátási díjban fognak részesítettetni.

Felhivatnak mindazon községi lelkészek, kik ezen tanfolyamokon résztvenni óhajtanak, hogy 1 koronás bélyeggel felszerelt kérvényeiket, a melyben lakhelyük (vármegye és község), életkoruk, nyelvismeretük, valamint azon körülmény is, hogy vidékük a gyümölcstermelésre kedvező-e? felemlítendő, folyó évi márczius hó 10-ig bezárólag közvetlenül hozzám terjesszék fel. Ezen határidőn túl beérkező kérvények nem fognak figyelembe vétetni. Oly lelkész, ki már ily tanfolyamon részt vett, nem pályázhatik. Segédlelkészek nem vétetnek fel.

Az állami ösztöndíj mellett felveendő lelkészekon kívül fel fog még vétetni e tanfolyamra 3-4 földbirtokos és gazdatiszt is, akik azonban állami ellátásban nem részesülnek. Ez utóbbiak kérvényeiket szintén folyó évi márczius hó 21-ig ugyancsak hozzám küldjék be.

Budapest, 1906 febr. 11.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

16,708.
1906. sz.

Pályázati hirdetés

Keszthelyen, Tordán és Kiszébenben tartandó gyümölcsészeti tanfolyamokra.

1. Keszthelyen a m. kir. gazdasági tanintézetben márczius 22-től márczius 31-ig.

2. Tordán az állami kertmunkás iskolánál márczius 26-tól április 4-ig.

3. Kiszébenben az állami faiskola területén folyó évi április hó 17-től április 26-ig gyümölcsészeti tanfolyamot rendeztetek.

Célja ezen tanfolyamoknak:

a) hogy ezen tanfolyamon a fiatalabb és a faterenyésztés iránt érdeklődő tanítók a faiskola kezelés és gyümölcs-

csészetben úgy elméletileg, mint gyakorlatilag szakszerű kiképzését nyerjenek;

b) hogy a tanfolyamot sikerrel végzett tanítók a faterenyésztést és gyümölcstermelést iskoláikban nagyobb sikerrel taníthassák;

c) hogy a gyümölcstermeléssel foglalkozó földbirtokosoknak alkalom adassék arra, hogy a gyümölcsfa nemesítés, kezelés és ápolásban kellő utmutatást nyerhessenek.

Az egyes tanfolyamokra csakis 16 tanító fog az állam költségére felvétetni, akik egyenként 30 korona uti-átalányban és napi 3 korona ellátási díjban fognak részesítettetni. Oly tanító, ki már ily tanfolyamban részt vett, vagy aki a faiskolájáért földhitelintézeti pályadíjat nyert, nem pályázhatik. A felvételnél azok részesülnek előnyben, kiknek járásából még egy tanító sem volt ily tanfolyamon.

Felhivatnak azon faiskola-kezelő néptanítók, kik ezen tanfolyamon részt venni óhajtanak, hogy 1 korona bélyeggel felszerelt kérvényeiket, amelyben lakóhelyük, vármegye és község, életkoruk, nyelvismeretük s faiskolában töltött eddigi működésünk, valamint a kezelésükre bizott faiskolának terjedelme is felemlítendő és ezen körülmények közvetlen iskolai hatóságuk által is igazolandó, a Keszthelyre folyamodók: folyó évi márczius 5; — Torda és Kiszébenbe folyamodók pedig folyó évi márczius 10-ig bezárólag közvetlenül hozzám terjesszék fel.

Ezen határidőn túl beérkező kérvények nem fognak figyelembe vétetni.

Az állami ösztöndíj mellett felveendő faiskola kezelő tanítókon kívül, mindegyik tanfolyamra fel fog még vétetni 3-4 földbirtokos és gazdatiszt is, akik azonban állami ellátásban nem részesülnek. Ez utóbbiak kérvényeiket folyó évi márczius hó 20-ig ugyancsak hozzám küldjék be.

A tanfolyamot állami költségen végzett hallgatók az országos gyümölcsészeti miniszteri biztos jelenlétében elméleti és gyakorlati vizsgálatot tesznek és ennek eredményéről bizonyítványt nyernek.

Budapest, 1906. évi február hó 11-én.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközi FÖLDVÁRI L. debreczeni első elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. sz. (az udvarban). Villamos felszerelések, zseb-lámpák, kerékpárok és alkatrészek raktára.

Képes árjegyzék ingyen.

Telefon-szám 168.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműeket és kelenyűket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

TELEFON 308.

MELOCCO PÉTER

TELEFON 308.

GYÖR.

BUDAPEST.

DEBRECZEN.

Képviselő: Debreczen és Hajdumegye részére: LUKÁCS VILMOSNÁL, Hatvan-utca 5.

Márványmozaiklap.
Műkő- és Czementárugyár.
Beton és vasbeton.
Építési vállalat.
Átereszek készítése.

Szabadalmazott géppel gyártott **karmantus** és **csömöszölt** Czementesövek, Csatornázás.
Beton és Granitto Ferrazo burkoló munkák.

Lukács Vilmosnál kaphatók rendkívül olcsó áron
a JOHN-féle kéménytoldó,

mely minden kémény huzatát megjavítja, füstzaklatást megszüntet.